

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नवदेहली

कक्षा – शास्त्री तृतीय वर्ष – पंचम सत्रार्द्ध
(वेद-पौरोहित्य-कर्मकाण्डम्)
GE 5 (पत्र संख्या – 4)

प्रस्तावना —

- वेदपौरोहित्यकर्मकाण्डे सूक्तानामध्ययनम् अत्यावश्यकमस्ति । तज्ज्ञानाय अत्र प्रमुखतत्त्वप्रतिपादकसूक्तानि सन्निवेशितानि सन्ति । वेदस्य रक्षणाय शिक्षाग्रन्थाः अध्येतव्याः । विद्यार्थिनः अस्मिन् पत्रे वेदस्य प्रमुखसूक्तानां भाष्याध्ययनं करिष्यन्ति ।

उद्देश्यम्—

- पुरुषहिरण्यगर्भादिसूक्तानाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति ।
- सूक्तप्रतिपादितसृष्टिविचारं ज्ञास्यन्ति । तत्र अभिव्यक्तस्य तत्त्वस्य अवबोधनं भविष्यति ।
- हविर्यज्ञपाकयज्ञादीनां शिक्षाग्रन्थानां च परिचयं प्राप्स्यन्ति ।

सङ्गतिः—

- चतुर्थसत्रार्द्धे संस्काराणां परिचयः अधीतः ।
- अस्मिन् सत्रे पुरुषहिरण्यगर्भादिसूक्तानि यज्ञपरिचयः च उपक्रम्यन्ते ।
- सप्तहविर्यज्ञादीनां परिचयं प्राप्स्यन्ति ।
- वेदरक्षणाय शिक्षाग्रन्थाः अध्येतव्याः । अतः तेषां परिचयः अस्मिन् पत्रे उपक्रम्यते ।

फलितांशः—

- सायणदिशा सूक्तानां भाष्यं ज्ञास्यन्ति ।
- सूक्तेषु ऋषिच्छन्दोदेवताविषये ज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।
- हविर्यज्ञादीनां परिचयं प्राप्स्यन्ति ।
- प्रमुखशिक्षाग्रन्थानां परिचयं प्राप्स्यन्ति ।

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरण	क्रेडिट
GE 5 (चयनित स्वशास्त्रेतर विषय)	<p>सूक्ताध्ययनं शिक्षाग्रन्थानां यज्ञानां च परिचयः</p> <p>Unit – 1 (1 क्रेडिट)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पुरुषसूक्तम् (ऋ.सं. 10.90) ● हिरण्यगर्भसूक्तम् (ऋ.सं. 10.121) ● नासदीयसूक्तम् (ऋ.सं. 10.129) <p>Unit – 2 (1 क्रेडिट)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● संज्ञानसूक्तम् (ऋ.सं. 191) ● वाङ्मनससंवादः (श.ब्रा.) <p>Unit – 3 (1 क्रेडिट)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पाकयज्ञानां परिचयः ● हविर्यज्ञानां परिचयः ● सोमयज्ञानां (सोमसंस्थानां) परिचयः <p>Unit – 4 (1 क्रेडिट)</p> <p>शिक्षाग्रन्थानां परिचयः</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पाणिनीयशिक्षा, याज्ञवल्क्यशिक्षा, नारदीयशिक्षा, भारद्वाजशिक्षा, माण्डूकीयशिक्षा 	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थाः	ऋग्वेदसंहिता सायणभाष्यसंहिता, यज्ञतत्त्वप्रकाशः, संस्कृत वाङ्मय का बृहद् इतिहास	